

**MARKAZIY OSIYO PEDAGOGALARINI QO‘LLAB-
QUVVATLASH: INNOVATSIYA, HAMKORLIK, E‘TIROF**

*Ilmiy rahbar: Anarkulova Zubayda Fayzullo qizi,
O‘zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti o‘qituvchisi
Muallif: Shanazarova Muxlisa Shuhratbek qizi,
O‘zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Markaziy Osiyo mamlakatlarida pedagoglarni qo‘llab-quvvatlashning dolzarb jihatlarini keng yoritilgan. Innovatsion yondashuvlar, ta‘lim tizimida hamkorlik mexanizmlari, xalqaro tajriba va pedagog mehnatini e‘tirof etishning nazariy-amaliy asoslari ilmiy tahlil qilinadi. Shuningdek, tarixiy tajribalar va bugungi kun islohotlari asosida pedagog shaxsining ijtimoiy nufuzi masalasi ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: pedagog, innovatsiya, hamkorlik, e‘tirof, ta‘lim, Markaziy Osiyo.

Markaziy Osiyo qadimdan ta‘lim va ma‘rifat maskani sifatida e‘tirof etilgan. Buyuk allomalar – Imom al-Buxoriy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Alisher Navoiy va boshqa mutafakkirlarning ilmiy merosi pedagogik tafakkurning shakllanishida beqiyos ahamiyat kasb etgan. Mustaqillikdan so‘ng esa Markaziy Osiyo davlatlari, xususan, O‘zbekiston ta‘lim tizimida yangi davr boshlandi. Bu davrda pedagog shaxsini qo‘llab-quvvatlash, uning kasbiy salohiyatini oshirish va jamiyatdagi nufuzini yuksaltirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi.

Bugungi globallashtirish davrida ta‘lim sifati bevosita pedagog faoliyatiga bog‘liq. Shu bois o‘qituvchilarni innovatsion yondashuvlar bilan qurollantirish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va ularning mehnatini munosib rag‘batlantirish o‘z dolzarbligini tobora oshirib bormoqda.



Innovatsiya: Pedagoglarni qo'llab-quvvatlashning eng muhim yo'nalishlaridan biri bu – innovatsion yondashuvlardir. Bugungi kunda ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar, masofaviy o'qitish tizimlari va sun'iy intellekt asosida yaratilgan dasturlar keng joriy qilinmoqda. Masalan, O'zbekistonda yaratilgan 'Online maktab', 'EduMarket' va boshqa platformalar pandemiya davrida ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlashda muhim vosita bo'ldi.

Shuningdek, STEAM-ta'lim, robototexnika, dasturlash va zamonaviy startap loyihalar pedagoglarni innovatsion bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishga undamoqda. Qozog'iston va Qirg'izistonda ham zamonaviy ta'lim laboratoriyalari tashkil etilib, o'qituvchilarning yangi texnologiyalarni qo'llash tajribasi oshirilmoqda.

Jahon tajribasiga nazar tashlasak, Finlandiya, Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlarda pedagoglar innovatsion yondashuvlarning asosiy tashuvchisi hisoblanadi. Ushbu mamlakatlarda ta'lim dasturlarining muntazam yangilanib turishi o'qituvchilardan ijodkorlik va yangilikka intilish talab qiladi. Markaziy Osiyo pedagoglari uchun ham bunday tajribalarni o'rganish nihoyatda foydalidir.

Hamkorlik: Pedagoglarni qo'llab-quvvatlashning yana bir muhim jihati – xalqaro va mintaqaviy hamkorlikni kuchaytirishdir. Bugungi kunda Markaziy Osiyo mamlakatlari YUNESKO, YUNISEF, Jahon banki kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilib, ta'lim tizimini modernizatsiya qilishga intilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tashabbusi bilan 2020 yilda qabul qilingan «Raqamli ta'lim» konsepsiyasi ham xalqaro hamkorlik doirasida amalga oshirilmoqda. Bundan tashqari, mintaqaviy darajada pedagoglar uchun ilmiy-amaliy konferensiyalar, seminarlar va forumlar tashkil etilib, tajriba almashish imkoniyati kengaymoqda. Xususan, Toshkentda har yili o'tkaziladigan «Markaziy Osiyo ta'lim forumi» nafaqat pedagoglar, balki ta'lim siyosatini belgilovchi mutasaddilar uchun ham samarali maydonga aylanmoqda.

Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, hamkorlik nafaqat davlatlararo, balki oliy ta'lim muassasalari, maktablar va ilmiy markazlar o'rtasida ham faol bo'lishi lozim.



Singapur va Janubiy Koreyada maktablararo hamkorlik orqali innovatsion tajribalar tez sur'atda ommalashmoqda. Markaziy Osiyo pedagoglari ham shunday hamkorlik mexanizmlaridan samarali foydalanishi zarur.

E'tirof: Pedagog mehnatini qadrlash va e'tirof etish – ta'lim sifatini oshirishda hal qiluvchi omildir. O'zbekiston Respublikasida «Yil o'qituvchisi», «Eng yaxshi pedagog» kabi tanlovlar tashkil etilib, o'qituvchilar moddiy va ma'naviy rag'batlantirilmoqda. Shuningdek, pedagoglarning ilmiy maqolalari, monografiyalari va darsliklarini chop etish uchun grantlar ajratilishi ularning ilmiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

E'tirof nafaqat moddiy rag'bat, balki jamiyatdagi o'qituvchi nufuzini oshirish orqali ham namoyon bo'ladi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'z mehnati e'tirof etilgan pedagoglarda kasbiy motivatsiya, o'z-o'ziga ishonch va ijodkorlik sezilarli darajada oshadi. Shu sababli Markaziy Osiyo mamlakatlari pedagoglarni qo'llab-quvvatlash jarayonida e'tirof masalasiga alohida e'tibor qaratmoqda.\

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Markaziy Osiyo mamlakatlarida pedagoglarni qo'llab-quvvatlash ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Innovatsion yondashuvlar pedagoglarga zamonaviy bilimlarni egallash imkonini beradi, xalqaro hamkorlik esa tajriba almashish orqali yangi yutuqlarga erishishni ta'minlaydi. Pedagog mehnatini e'tirof etish esa ularning kasbiy motivatsiyasini kuchaytiradi. Kelajakda Markaziy Osiyo davlatlari ta'lim tizimi rivojida pedagoglarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash dolzarb vazifa bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. – Toshkent, 2020.



3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim-tarbiya sohasidagi qaror va farmonlari.
4. Xolmuminov J. Pedagogik innovatsiyalar va ularni qo‘llash. – Toshkent, 2019.
5. Jo‘rayev M. Markaziy Osiyo ta’lim tizimida islohotlar. – Toshkent, 2021.
6. UNESCO. Education in Central Asia: Challenges and Prospects. – Paris, 2022.
7. World Bank. Central Asia Education Modernization Report. – Washington, 2021.
8. Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi materiallari, 2023.